

Děti ještě nejsou zatíženy předsudky

Hana Urbanová je ředitelkou Komunitního centra Motýlek, které již dva roky sídlí v Praze na Černém Mostě. Ačkoli původním záměrem pro zbudování centra byla pomoc rodinám s postiženými dětmi, začal Motýlek od počátku sloužit i sociálně znevýhodněným dětem ze sídliště. „Ťukaly nám na okno a chtěly se také zapojit do kurzů, které jsme pořádali. Dnes tu mají svou klubovnu a i pro ně připravujeme nejrůznější programy pro volný čas,“ říká ředitelka Motýlka.

Co bylo podnětem pro založení tohoto centra?

Motýlek sice existuje od května roku 2003, ale naše činnost začala již o několik let dříve. Byla jsem na mateřské dovolené a se svou kamarádkou Zuzanou Jelenovou jsem chodila do mateřského centra Klubičko. Tehdy se v jeho herně sešly i dvě děti se zdravotním handicapem, a protože ani naše děti nejsou zcela zdravé, začaly jsme se Zuzanou připravovat pro postižené děti pestrý program. Nakonec jsme své působení přesunuly i mimo hernu Klubička a přidaly jsme i odborné aktivity, jako třeba vodoléčbu s dětmi či hippoterapii. Jenže poměrně záhy nám mateřská dovolená skončila a my stály před rozhodnutím, zda budeme v pomoci handicapovaným dětem pokračovat jen ve svém volném čase, což se nám ale nezdálo příliš reálné, nebo svou činnost zprofesionalizujeme. Nakonec jsme se rozhodly pro druhou variantu a v dubnu roku 2001 jsme založily Sdružení na pomoc dětem s handicapem.

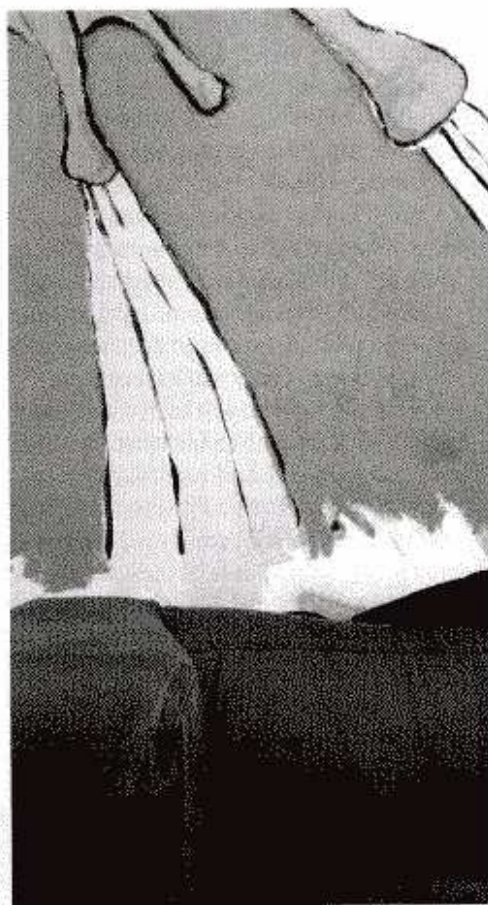
Začátky byly asi těžké, že?

Popravdě řečeno byly. V rukou jsme vlastně měly jen stanovy sdružení, k tomu spoustu nadšení, ale žádné peníze ani zázemí. Od začátku jsme věděly, že nejdůležitější je sehnat prostory, v nichž bychom mohly působit, ale to se nám podařilo až

v lednu roku 2003, kdy jsme uspěly na Městské části Praha 14. Místní úřad nám na deset let pronajal budovu bývalé mateřské školy. Jenže vzhledem k tomu, že v ní byla několik předchozích let hospoda, byla ve velmi špatném technickém stavu, v podstatě byla úplně zdevastovaná. Takže nás navíc čekala rozsáhlá rekonstrukce, která si vyžádala finanční investice v řádech několika set tisíc korun. Nepodařilo se nám sehnat dostatek prostředků, a tak jsme si tu, společně s několika našimi příznivci, odpracovaly spoustu dobrovolnických hodin. Ale možná si teď toho víc vážíme, když nás to stálo tolik práce a úsilí.

Kde jste sehnaly potřebné finance?

Největším finančním impulzem pro nás byla 300tisícová investice od nadace Civilia (nadace pomáhající stavět Domy na půli cesty pro mladé – pozn. redakce). Pomohli nám i další sponzoři. Byly jsme opravdu vděčny za jakoukoli, i hmotnou, pomoc. Díky sponzorům jsme první část komunitního centra mohly otevřít již v květnu 2003. Přes prázdniny jsme pak dokončily rekonstrukci i druhé části. S tou nám finančně výrazně vypomohl Úřad městské části Prahy 14. Myslím, že jsme je trošku nakazily svým nadšením. V září jsme pak začínaly v celých prostorách centra. Dnes nás podporuje ministerstvo práce a sociálních věcí,

magistrát, Úřad městské části Praha 14 a nejrůznější nadace či sponzoři.

Když se podíváte zpět, co považujete za svůj největší úspěch?

Pro mě je asi největším úspěchem to, že se nám podařilo splnit téměř vše, co jsme si na začátku předsevzaly. Máme rozjeté tři hlavní projekty. Jednak je to podpora rodin s dětmi, které mají nějaké zdravotní postižení, jednak jsme se začaly věnovat i sociálně znevýhodněným dětem, kterých je na našem sídlišti opravdu velký počet, a třetím projektem jsou pak služby pro maminky na mateřské dovolené. Jsem ráda, že Motýlek poskytuje tak širokou škálu služeb, ale přitom služeb velmi kvalitních. Máme profesionální pracovní tým a zavádíme rovněž standardy kvality. Myslím, že jsme za ty dva roky ušly skutečně pořádný kus cesty. I když jsem si zpočátku myslela, že ta největší práce bude za námi již v okamžiku, kdy zrekonstruujeme budovu centra, musím přiznat, že jsme pracovní skutečně zakotvily až na jaře letošního roku, kdy se nám podařilo

všechny naše činnosti stabilizovat a zkoordinovat. Teď si to konečně začínám i já opravdu užívat.

Na které největší problémy jste narážely a jak jste je řešily?

Já vím, že všechno není jen o penězích, ale většina našich počátečních problémů byla spojena právě s nimi. Se Zuzanou Jelenovou, která je dodnes předsedkyní Sdružení na pomoc dětem s handicapem, je i dnes naším hlavním úkolem shánět finanční prostředky na provoz sdružení. Bohužel mě to odvedlo od přímé práce s dětmi, jenže provoz centra je velmi nákladný, protože veškeré služby, které poskytujeme, jsou personálně náročné.

Co říkají centru Motýlek lidé z okolního sídliště?

Nikdy jsme s lidmi neměly významné problémy, i když pravdou je, že některým sousedům občas vadí, že jsou děti hlučné. Snažíme se jim vysvětlit, že se jedná převážně o děti z takzvaného nízkoprahového klubu, tedy děti ze sociálně slabších vrstev, které kdyby

nebyly tady u nás, nejspíš by se potulovaly po ulicích. Jejich rodiče jim totiž jednoduše nejsou schopni nebo ochotni zaplatit nějaké aktivity pro volný čas. My jim tu poskytujeme různý program, chodíme třeba i na exkurze do galerií, a ačkoli ještě nedávno se tyto děti neuměly pořádně chovat ani v tramvaji, dnes je naopak za chování chváli.

Kolik máte zaměstnanců?

Dnes máme osm stálých a tým dobrovolníků. Bez nich bychom některé služby, jako je například celodenní hlídání dítěte, nemohly jen my dvě vůbec zajistit. Nyní se snažíme dobrovolnickou službu profesionalizovat, budeme usilovat o registraci na ministerstvu vnitra.

Motýlek je tedy určen nejen dětem se zdravotním postižením, ale i dětem zdravým. Setkávají se tyto dvě skupiny, nebo jsou jejich programy oddělené?

Samozřejmě že se setkávají, a to v podstatě denně. Děti ještě nejsou

zatíženy žádnými předsudky, velmi dobře spolu vycházejí, aniž bychom jim museli něco říkat. Dokážou samy vycítit, kdy a jak brát na druhé ohledy, takže jejich chování je zcela přirozené.

Integrace zdravotně postižených ale není v naší republice na příliš vysoké úrovni. Snaží se Motýlek řešit i ji?

Člověk by čekal, že tolik let po revoluci budeme dál i v těchto oblastech, ale moc rychle nepostupujeme. Dá se říci, že naše sdružení je jakýmsi průkopníkem integrace alespoň v naší městské části. Díky nám tu mateřská škola přijala první handicapované dítě. Při počátečních jednáních s paní ředitelkou a učitelkou jsme cítily, že mají jisté obavy, které byly v podstatě oprávněné, protože nevěděly, do čeho půjdou, a navíc jim chyběly jakékoli zkušenosti. Nakonec se ale vše podařilo a my doufáme, že u nich budou mít otevřené dveře i další handicapované děti.

Jak pomáháte rodičům handicapovaných dětí?

Snažíme se jim co nejvíce ulehčit složitou situaci, v níž se ocitají. Usilujeme o to, aby se nezaměřovali pouze na samotné zlepšování zdravotního stavu dítěte, ale aby si uvědomili, že i jejich dítě potřebuje začlenit do kolektivu. Aby mysleli i na sebe a nebyli se svými starostmi sami. Velmi přínosné pro ně je, že se tu setkávají s ostatními rodiči a vyměňují si s nimi zkušenosti. Řada rodin tady navázala skutečné přátelství, navzájem si hlídají děti nebo společně někam vyrážejí. Samozřejmě je pro většinu z nich velmi těžké vyrovnat se s postižením svého dítěte. I jízda hromadnou dopravou s handicapovaným dítětem pro ně může být zpočátku velmi stresující, protože nevědí, jak na ně okolí bude reagovat. V kolektivu mají podporu ostatních.

Co si myslíte o názoru některých lidí, kteří tvrdí, že jen umístění v ústavu může postiženému dítěti zajistit skutečně odbornou a potřebnou péči?

S takovýmto názorem se v žádném případě nemohu ztotožnit. Děti v rodinách dosahují obrovských

pokroků. Vždycky tu samozřejmě budou děti, o které se rodina prostě nebude moct postarat, takže ústavní zařízení mají svůj smysl a budou ještě určitou dobu potřeba. Budoucnost však vidím v malých zařízeních, která budou co nejvíce podobná rodinnému prostředí, a v terénních službách, které lidem s postižením umožní s určitou podporou žít ve společnosti. Jsou to například raná péče, denní stacionáře, chráněné a podporované bydlení a podporované zaměstnávání.

S jakými problémy se rodiny s postiženými dětmi nejčastěji potýkají?

Myslím, že nejsložitější stránkou jejich života jsou finanční potíže. Chtějí-li se totiž dítěti věnovat v maximální možné míře, musí jeden z rodičů zůstat doma. Pak celé rodině samozřejmě citelně chybí jeden plat. Také proto se snažíme, aby služby, které těmto rodinám poskytujeme, byly zadarmo nebo jen za symbolický poplatek.

Zajišťujete jim třeba i asistenční služby?

V uplynulém roce jsme poprvé zaměstnali 2 osobní asistenty – jeden z nich pomáhá chlapci ve školce

a druhý dívence, která navštěvuje speciální základní školu.

Co kromě poradenství vaše centrum nabízí?

Zajišťujeme celou škálu služeb od logopedie, canisterapie, muzikoterapie a mnoha dalších až po řadu zájmových kroužků, jako je například kroužek keramiky či kreslení. Vyjíždíme ale i na rekondiční pobyty, třeba teď v srpnu se chystáme do jižních Čech. Tématem pobytu bude putování Maxipsa Fika, a dokonce s sebou bereme i ratty. Rodiny jsou celý týden pohromadě, což je stmělí a prohloubí se tak jejich vzájemné přátelství. A i pro nás jako zaměstnance je velmi příjemné, když se vytrhneme ze svých povinností a strávíme v podstatě bezstarostný týden.

Center a nadaci zaměřených na zdravotně handicapované děti je poměrně mnoho. V čem je Komunitní centrum Motýlek podle vás výjimečné?

Ojedinelí jsme v tom, že se tu setkávají různé cílové skupiny dětí. A doufám, že jsme výjimeční i přístupem k nim. Nechceme být chladnou oficiální institucí, snažíme se spíše o jakousi rodinnou atmosféru.

Děla Motýlek něco i v oblasti odstranění pomyslných bariér mezi zdravými a handicapovanými?

Pořádáme řadu veřejných akcí, jako jsou například divadelní představení či cestopisné přednášky, jejichž záměrem je nejen zpestřit poměrně chudý kulturní život na zdejším sídlišti, ale také otupit předsudky mezi jeho obyvateli, protože na většině těchto akcí se podílejí právě zdravotně postižené děti a jejich rodiče.

Nechystáte se služby centra rozšiřovat?

Vzhledem k naší naprosté časové vytíženosti další rozšíření neplánujeme. Chceme spíše naše služby zkvalitňovat a upravovat je podle individuálních potřeb dětí. V nejbližší době nás čeká rekonstrukce terasy, z níž bude další místnost pro děti z nízkoprahového klubu. Chceme i nadále prohlubovat

PhDr. Hana Urbanová

Narodila se 14. února 1972. Je vdána, má dva syny. Po ukončení střední odborné školy (obor rehabilitační pracovník studovala na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Jách. Štefařík v Brně) se věnovala práci Speciální výchovy zdravotně postižených. Magisterka absolvovala absolvovala v oboru Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených. V roce 2002 absolvovala FFVŠ studium pedagogiky školství. Čtyři roky učila v oboru jako rehabilitační pracovník, od roku 2003 byla rok koordinátorkou a realizátorkou projektu Služben na ústavu dětem i handicapu. Během zložitých prací se svou kamarádkou Zuzanou Jelenovou a Marií provozuje v Praze Komunitní centrum Motýlek. Centrum je zaměřeno na péči o handicapované děti, jejich rodiny a sociálně znevýhodněných děti. Hana Urbanová se před dvěma lety stala jeho ředitelkou. Kromě toho působí jako zastupitelka Městské části Praha 14 a je předsedkyní komise pro sociálně právní ochranu dětí a mládeže v městské části Praha 14.

znalosti pracovního týmu a rozšířit dobrovolnickou činnost.

Co vás při práci v centru nejvíce těší, nebo naopak trápí?

Moc mě těší, když se podívám zpátky a vidím, jakou jsme za ty dva roky urazily cestu a co jsme za tu dobu s naším pracovním týmem dokázaly. Obecně mám radost, že si Motýlek vybudoval dobrou pověst, našel si své klienty a také své místo mezi poskytovateli sociálních služeb. Na druhou stranu, pokud mám být upřímná, občas mě trápí, že jsem tak časově vytížená a nemohu svým dvěma dětem věnovat tolik času, kolik bych si přála.

Dokáže vás po dvou letech ještě něco překvapit?

Samozřejmě. Vždycky mě příjemně překvapí pokroky dětí, hlavně těch handicapovaných. Proto tuhle práci dělám.

Květa Havlová
Foto: Josef Žáček